

Dietrich
Bonhoeffer

Costul uceniciei

traducere de Ligia Taloş

roua

Cuprins

Abrevieri	5
Nota editorului	7
Prefață la ediția în limba română	11
Prefața autorului	23

partea I

1. Harul costisitor	31
2. Chemarea la ucenicie	45
3. Ascultarea simplă	67
4. Ucenicia și crucea	75
5. Ucenicia și individul	83
6. Predica de pe munte	91
Matei 5 despre „extraordinarul“ vieții creștine	91
<i>Fericirile</i>	91
<i>Comunitatea vizibilă</i>	101
<i>Dreptatea lui Hristos</i>	106
<i>Fratele</i>	112
<i>Femeia</i>	116
<i>Sinceritatea</i>	119
<i>Răzbunarea</i>	123
<i>Dușmanul – „extraordinarul“</i>	128
Matei 6 despre caracterul ascuns al vieții creștine	137
<i>Dreptatea înfăptuită în ascuns</i>	137
<i>Rugăciunea făcută în ascuns</i>	143
<i>Simplitatea vieții lipsite de griji</i>	152

COSTUL UCENICIEI

Matei 7	separarea comunității ucenicilor	161
	<i>Ucenicul și cei necredincioși</i>	161
	<i>Marea separare</i>	167
7.	Mesagerii	177
	Matei 9:35–10:42	177
	<i>Secerișul</i>	177
	<i>Apostolii</i>	180
	<i>Lucrarea</i>	181
	<i>Suferința mesagerilor</i>	187
	<i>Hotărârea</i>	191
	<i>Rodul</i>	193
partea a II-a		
Biserica lui Isus Hristos și ucenicia		
8.	Preliminarii	197
9.	Botezul	201
10.	Trupul lui Hristos	209
11.	Comunitatea vizibilă	221
12.	Sfinții	245
13.	Chipul lui Hristos	273
	Bibliografie	281
1.	Bibliografie folosită de Bonhoeffer	281
2.	Bibliografie selectivă despre <i>Costul uceniei</i>	284

Harul costisitor

Harul ieftin este dușmanul de moarte al bisericii noastre. Astăzi, lupta noastră se dă pentru harul care costă scump.

Harul ieftin înseamnă har ca marfă de duzină: iertare ieftină, mângâiere ieftină, sacrameinte ieftine; harul a devenit tezaurul nesecat al Bisericii, din care se distribuie cu mână largă, fără șovăieli și fără limite; har fără preț, har fără costuri. Esența harului, nu-i așa, ar fi tocmai aceasta: datoria a fost plătită în avans, o dată pentru totdeauna. Și dacă datoria a fost achitată, atunci totul se poate obține pe nimic. Costurile au fost infinite, cum infinite sunt, în consecință, și posibilitățile de folosire și de irosire. Ce-ar mai însemna harul, dacă n-ar fi ieftin?¹

Harul ieftin înseamnă har ca învățătură, ca principiu, ca sistem; înseamnă iertarea păcatelor ca adevăr general valabil, înseamnă dragostea lui Dumnezeu, în chip de concepție creștină despre Dumnezeu. Este suficient să o accepți, ca să capeți numai decît iertarea de păcate. Biserica adeptă a acestei învățături despre har are în mod nemijlocit parte de el. Într-o astfel de biserică, lumea găsește o acoperire ieftină a păcatelor sale, pe care nu le regretă și de care, tocmai de aceea, nu-și dorește să se elibereze. Harul

¹ În această primă secțiune care descrie „harul ieftin“, Bonhoeffer descrie, cu ironie mușcătoare, concepția greșită despre har pe care a întâlnit-o la unii dintre contemporanii săi. Această critică preliminară este urmată de prezentarea „harului costisitor“ (n.ed.).

ieftin înseamnă deci tăgăduirea Cuvântului viu al lui Dumnezeu, tăgăduirea întrupării Cuvântului lui Dumnezeu.

Harul ieftin înseamnă justificarea păcatului, nu a păcătosului. De vreme ce harul face totul de la sine, toate pot să rămână ca înainte. „O, ce-n zadar mi-s faptele.“ Lumea rămâne lume, iar noi rămânem păcătoși „și-n cea mai bună viață“.² Așadar, creștinul n-are decât să trăiască precum lumea, să se conformeze chipului ei în toate lucrurile și să nu se încumete să trăiască – precum ereticii de entuziaști³ – o altfel de viață, sub har, decât cea trăită cândva sub stăpânirea păcatului! Nu cumva să se revolte împotriva harului, să profaneze harul măreț și ieftin, să instituie o nouă religie a slovei, încercând să trăiască o viață de ascultare a poruncilor lui Isus Hristos! Lumea a fost justificată prin har, de aceea, creștinul – ca să-l ia în serios și ca să nu se împotrivescă acestui har de neînlocuit – poate să trăiască precum restul lumii! Cu siguranță că și-ar dori să facă ceva ieșit din comun, iar a nu face nimic înseamnă, fără îndoială, cea mai grea renunțare, fiind nevoit să trăiască în mod lumesc. Însă trebuie să ajungă la această renunțare, să practice lepădarea de sine, nu cumva să se deosebească de lume, prin viața lui. Într-atât trebuie să lase harul să fie cu adevărat har, încât să nu zdruncine credința lumii în acest har ieftin. Creștinul n-are decât să se consoleze în starea lui lumească, în această renunțare imperativă, asumată de dragul lumii – ba nu, de dragul harului – și să se simtă sigur (*securus*) că posedă harul, care face totul de la sine. Așadar, creștinul să nu accepte ucenicia, ci să-și găsească mângâierea în har! Harul ieftin înseamnă justificarea păcatului, nu justificarea păcătosului gata de căință, care se lasă de păcat și se întoarce; harul ieftin nu înseamnă cea iertare de păcate care ne desparte de păcat. Harul ieftin este cel de care dispunem noi înșine.

² Martin Luther, „Aus tiefer Not schrei ich zu dir“.

³ Curent religios din perioada Reformei, cu așteptări apocaliptice intense. A fost criticat vehement de Luther (n.trad.).

Harul costisitor

Harul ieftin înseamnă predicarea iertării fără pocăință, înseamnă botez fără disciplină bisericească, euharistie, fără mărturisirea păcatelor, absolvirea de păcat, fără spovedanie. Harul ieftin este un har fără ucenicie, un har fără cruce, un har fără Isus Hristos cel întrupat și viu.

Harul costisitor este comoara ascunsă într-un ogor, de dragul căreia omul merge și vinde bucuros tot ce are;⁴ este mărgăritarul de mare preț, pentru care negustorul renunță la toate bunurile sale;⁵ este suveranitatea lui Isus Hristos, de dragul căreia omul își scoate ochiul care îl face să cadă în păcat;⁶ este chemarea lui Hristos, pentru care ucenicii părăsesc mrejele și Îl urmează.⁷

Harul costisitor este Evanghelia pe care trebuie să o căutăm necurmat, darul pe care trebuie să-l cerem, ușa la care trebuie să batem.⁸

Este costisitor, pentru că ne cheamă la ucenicie, este har, pentru că ne cheamă la ucenicie în școala lui *Isus Hristos*. Este costisitor, pentru că îl costă pe om viața, este har, pentru că abia așa îi dăruiește viața. Este costisitor, pentru că osândește păcatul, este har, pentru că îl justifică pe păcătos. Mai presus de toate, este costisitor, fiindcă a fost scump pentru Dumnezeu, fiindcă L-a costat pe Dumnezeu viața Fiului Său – „voi ați fost cumpărați cu un preț”⁹ – și fiindcă ceea ce L-a costat scump pe Dumnezeu nu poate fi ieftin pentru noi. Înainte de toate, este har, fiindcă Dumnezeu n-a considerat viața Fiului Său un preț prea mare pentru viața noastră, ci L-a dat pentru noi. Harul costisitor este întruparea lui Dumnezeu.

Harul costisitor este har ca odor sfânt al lui Dumnezeu, care trebuie păzit de lume și care nu trebuie aruncat câinilor.¹⁰ Este

⁴ Mat. 13:44.

⁵ Mat. 13:45–46.

⁶ Marcu 9:47 (cf. Mat. 5:29).

⁷ Marcu 1:16–20.

⁸ Mat. 7:7.

⁹ 1 Cor. 6:20.

¹⁰ Mat. 7:6.

PARTEA I

Cuvântul viu, Cuvântul lui Dumnezeu, pe care îl rostește El Însuși, după buna Lui plăcere. Ne iese în întâmpinare ca o chemare mărinimoasă la ucenicie în școala lui Isus, vine sub forma unui cuvânt de iertare pentru duhul zdrobit și pentru inima mâhnită.¹¹ Este costisitor, pentru că îl silește pe om să ia jugul uceniciei, urmându-L pe Isus Hristos, este har, pentru că Isus spune: „Căci jugul Meu este plăcut și povara Mea este ușoară.”¹²

De două ori îi este adresată lui Petru chemarea: Urmează-Mă! A fost primul și ultimul cuvânt pe care i l-a adresat Isus ucenicului (Marcu 1:17; Ioan 21:22). Întreaga lui viață stă între aceste două chemări. Prima dată, la chemarea lui Isus, lângă lacul Ghenezaret, Petru își părăsește mrejele și meseria și Îl urmează pe cuvânt. Ultima dată, Cel Înviat îl întâlnește la vechea lui îndeletnicire, tot lângă Ghenezaret, și încă o dată îi spune: Urmează-Mă! Între aceste două chemări se cuprinde întreaga viață de ucenicie în școala lui Hristos. La mijloc s-a aflat mărturisirea că Isus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Lui Petru îi este descoperit de trei ori unul și același lucru, la început, la sfârșit și în Cezareea lui Filip, și anume, că Hristos este Domnul și Dumnezeul lui. Este același har al lui Hristos, care îl cheamă: Urmează-Mă! și care i se revelează în mărturisirea despre Fiul lui Dumnezeu.

În trei rânduri îi aține harul calea lui Petru, un singur har, descoperit în trei moduri diferite; era harul care îi aparținea lui Hristos, nu unul pe care ucenicul și l-a atribuit singur. Era harul lui Hristos Însuși, făcându-l pe ucenic să lase totul de dragul uceniciei,¹³ producând în el acea mărturisire pe care lumea întreagă o va fi socotit blasfematoare, chemându-l pe Petru cel necredincios într-o ultimă părtășie a martiriului și iertându-i, astfel, toate păcatele. În viața lui Petru, harul și ucenicia sunt îngemănate indisolubil. El a primit harul care costă scump.

¹¹ Ps. 51:19.

¹² Mat. 11:30.

¹³ Marcu 10:28.